

Gönül Adamı*

● Hakan Hadi Kadioğlu

“Toprak ol toprak ki, gül bitsin sende,
Topraktan başka yok, kavuşan güle”

Başka dillerde olmayan bir sözcük; gönül. Sanırım bir Türk'ün beyninde oluşturduğu çağrışımları hissedebilmek için bir Türk'ün ömrünce geçirdiği dil dünyasının manevi atmosferini teneffüs etmek gerek. Bunu bilmek mümkün olabilir; hatta anlaşılabilir, lakin hissetmek ancak Türkçenin sinesinde soluklanıp, olgunlaşmakla olabilir.

Gönül kalp değildir, yürek değildir. Anlak, bellek hiç değildir. Görünmez ama görür, dokunmaz ama dokunur. Hiçbiri değil, belki hepsidir. Olgunlaşmış, noksanlarını tamamlamış bir bütün insandır belki.

Yine sadece Türkçemizde var olan ve irfanımızla, kültürümüzle hayatiyet kazanan terkiptir, gönül adamı. Kendisi, mefhumu muhalifi dahi uzun uzun, anlata anlata bitirilemeyen anlam, derinliği, söyleyiş güzelliği olan ifadedir. En menfi kişinin en saldırgan söylem ve eylemlerine dahi tahammül, sabır ve herhalde müspet duruş, tavır, davranış içinde olabilmektir. Bunu kazanabilmek bir ruhsal eğitim sürecinin mahsulüdür. Bu talim, terbiye zor yoldur; çileli, meşakkatli.

“Dilden gâmidür eyle
Canınla huzur eyle
Tefviz-i umur eyle
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyle”

Gönül adamı bütün bu anlam ve soyut zenginliğine rağmen bir an kaba ses şeklinde algılansa da mana ahengi kurtarıyor.

Gönül adamı sadece insanlarla ilişkilerinde bu engin, yüce ruh zenginliğini sergilemez. Onun kemali canlı cansız her yaratığa karşıdır. Yaratılmışların halini, dilini bilmek, hakikati, eşyanın hakikatini bilebilmek, anlayabilmek ilmüne sahiptir. Evet bu ilimdir, belki en hakikisinden, en faydalısından... canlı cansız tüm varlıkların maddi düzlemde do-

ğalarını, yapılarını, davranışlarını araştırmak, çözümlenerek anlamak ki fen ilimlerinin işidir ve kavrayan fen sahibi olarak anılır. Bir de bunların varoluşlarını ve aralarındaki ilişkilerin nedensellikleri ile sonuçlarını, ek olarak işleyişlerinde cereyan eden keyfiyetin soyut tarafını kuralları ve maksatları ile öğrenmek çabası ve işi vardır. İşte bu sırrı arama, bulma ve bilme eylemidir ki ilim olarak adlandırılır.

Evreni bir eser kabul ederek onda var olan tüm yaratıkları kendi lisanlarıyla anlattıkları biçimde dinlemek, manalarını ve ne anlamda söylendiklerini düşünmek, bir adım ötesine geçerek müessirin söylediğini idrak etmek gerekir. Hal böyle olunca konuşan kim olursa olsun ve ne derse desin ister hal diliyle, ister sözle söylesinler denilenler hep ve sadece yaratıcıyı anlatır. İyi ya da kötü, güzel yahut çirkin muhatap olunan, duyulan, karşılaşılan durumun nereden geldiğini idrak etmeyi icap ettirir.

Bu yolda ilim ve hilm ve tefviz kazanabilen kişi ancak gönül adamı vasfıyla adlandırılabilir. Gönül adamı iyinin de kötünün de gerçek kökenini derinlemesine bildiğinden yaşarken karşılaştığı, maruz kaldığı olumsuzluklara tahammül, sabır ve şükür ile karşılık verir. Aksine güzellik ve hoşluklarında kaynağını, kökenini bilir; takdir, tebrik, teşbih ve şükür ve hamd ile mukabele eder. Mihmandarı ilim, irfan, muhabbet ve inançtır.

Dingin ruhun, berrak zihnin, mutmain kalbin tecessüm ettiği kişidir, gönül adamı. Sığ ve kısa ömürlü dünyanın galeleri içerisinde bu yolu seçerek ilerlemek sınırlı ilimle uğraşan, aceleci, fevri, sabırsız ve tahammülsüz kişilerin boyunu da boyutunu da çok aşar. Ancak;

“Bil kâzi-i hâcâtı
Kıl âna münâcâtı
Terk eyle murâdâtı
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyle”

“Geçmiş Zaman Karalamaları”ndan

